

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE
HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Praha, 2017

Jarmila Vávrová

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

Hudební umění

Studijní obor: hoboj

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Hobojová tvorba českých skladatelů v 18. století

Jarmila Vávrová, Dis.

Vedoucí práce: Mgr. Jana Brožková

Oponent práce: MgA. Liběna Sequardtová

Datum obhajoby: 1. června 2017

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2017

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

MUSIC AND DANCE FACULTY

Musical Arts

Field of study: oboe

BACHELOR'S THESIS

Oboe works of Czech composers in the 18th century

Jarmila Vávrová, Dis.

Supervisor: Mgr. Jana Brožková

Dissertation reader: MgA. Liběna Sequardtová

Title challenge: June 1, 2017

Awarded academic title: BcA.

Prague, 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

Hobojová tvorba českých skladatelů v 18. století

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne 28. dubna 2017

.....
podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků bakalářské práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi, je možné pouze na základě licenční smlouvy, tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Souhlasím s tím, aby moje bakalářská práce byla půjčována k prezenčnímu studiu v Knihovně Akademie múzických umění v Praze.

Praha, dne 28. dubna 2017

.....
podpis diplomanta

Poděkování

Ráda bych poděkovala své profesorce Mgr. Janě Brožkové nejen za odborné vedení v bakalářském studiu, ale také za trpělivost a ochotu při psaní této práce. Dále děkuji MgA. Ivanu Sequardtovi za rady a zapůjčení notových materiálů a své rodině a blízkým za podporu.

Abstrakt

Tato práce se zabývá hobojevou tvorbou českých skladatelů 18. století. Jejím cílem je uvést skladatele i jejich díla do širšího povědomí, neboť mnohá byla zapomenuta. Zaměřila jsem se na hobojevé koncerty, sonáty, kvartety a okrajově komorní skladby napsané pro hoboj či jeho příbuzné nástroje. K tomu jsem využila všechny dostupné prostředky: literaturu, internet, nahrávky a notové materiály. Práce zahrnuje také rozbor Koncertu Es dur pro anglický roh a orchestr, který byl inspirací k napsání této práce. Nelze se obejít bez nástinu doby a politické situace, neboť její vliv na tehdejší hudebníky byl často velmi významný. Řeší též otázku jejich časté emigrace do zahraničí i to, proč byli čeští skladatelé takovým přínosem pro vývoj evropského raného klasicismu. Vytkla jsem si za cíl vytvořit nejen přehled o hobojevě tvorbě těchto autorů, ale stručnými životopisy zobrazit i jejich osobnosti. Při studiu materiálů jsem postupně dospěla k poznání, že mnohá díla jsou skutečně velmi hodnotná a – dle mého názoru – neprávem opomíjená.

Klíčová slova: hoboj, anglický roh, čeští skladatelé, 18. stol., Fiala

Abstract

This work deals with the oboe works of Czech composers of the 18th century. Its aim is to bring the composer and their works into wider awareness, for many have already been forgotten. I focused on oboe concerts, sonatas, quartets and marginal chamber compositions written for oboe or related instruments. For this I have used all available means: literature, the internet, recordings and sheet music materials. The work also includes an analysis of Fiala's E \flat major Concerto for English horn and Orchestra, which inspired me to write this work. It is not possible to circumvent without shortly outlining the time and the political situation, since its influence on the musicians at that time was often very significant. It also addresses the question of their frequent emigration abroad and why Czech composers have contributed to the development of the early European classicism. I set out to aim not only to create an overview of the oboe creation of these authors, but also to provide brief biographies showing their personalities. By studying the materials, I have gradually come to realize that many works are really valuable and, in my opinion, wrongly neglected.

Keywords: oboe, English horn, Czech composers, 18th century, Fiala

OBSAH

Úvod.....	1
1. Význam a přínos českých skladatelů	2
2. Podoba a technické možnosti hoboje v 18. století	3
3. Čeští skladatelé a jejich hobojevá díla	5
3.1 František Benda	5
3.2 Jiří Družecký.....	6
3.3 Josef Fiala	6
3.4 Vojtěch Matyáš Jírovec.....	7
3.5 Jan Evangelista Antonín Koželuh.....	9
3.6 František Vincenc Kramář.....	9
3.7 František Adam Míča.....	10
3.8 Josef Rejcha	11
3.9 František Xaver Richter	11
3.10 František Antonín Rösler-Rosetti	12
3.11 Jan Václav Stamic.....	13
3.12 Josef Triebensee	15
3.13 Jan Křtitel Vaňhal	15
3.14 Jan Nepomuk Vent.....	17
3.15 Jan Zach	17
4. Rozbor Koncertu Es dur pro anglický roh a orchestr Josefa Fialy	19
5. Seznam dostupných nahrávek hobojeových děl českých skladatelů 18. století....	22
Závěr.....	29
Použité informační zdroje.....	30
Zkratky, vysvětlivky:	31

Úvod

Téma mé bakalářské práce jsem si vybrala z několika pro mě důležitých důvodů. Mezi první impulz patřil poslech CD „Lost and Found“ světového hobojisty Albrechta Mayera. V nahrávce se soustředil na díla klasicistních skladatelů, Franze Antona Hoffmeistera, Ludwiga Augusta Lebruna, ale také na interpretaci děl dvou českých skladatelů: Josefa Fialy a Jana Antonína Koželuha. Koncert pro anglický roh a orchestr Es dur od Josefa Fialy mi doslova učaroval. Položila jsem si otázku, kolik dalších krásných „zapomenutých“ skladeb českých skladatelů 18. století čeká na své novodobé premiéry, anebo na opětovné uvedení po delší době – českými orchestry i sólisty. Jestliže jsou některá díla uváděna jen sporadicky, anebo uplynula dlouhá doba od jejich uvedení, či dokonce je nakonec znovu oživí až zahraniční umělci, je naší povinností na ně nejen upozornit, ale uvést je i prakticky do širšího povědomí posluchačů, ale zvláště hobojistů a zviditelnit tak českou hobojovou tvorbu tohoto období. Díla méně známých autorů nezapadají do jejich stěžejního repertoáru a s určitou nadsázkou se dá říci, že si čeští hobojisté z tohoto období vybírají „pouze“ koncerty W. A. Mozarta, J. Haydna a F. V. Kramáře. Domnívám se, že jsou díla ostatních českých skladatelů neprávem opomíjena a je to skutečně veliká škoda. Po důkladném seznámení se s těmito kompozicemi musí každý interpret uznat, že rozhodně stojí za nastudování a zařazení k jejich repertoáru.

V první kapitole se zabývám otázkou, proč tolik českých hudebníků emigrovalo. Nastiňuji tehdejší politické ovzduší a jeho vliv na ně. Ve druhé kapitole přibližuji tehdejší podobu hoboje a jeho technických a zvukových možností, které se snažím porovnat s nynějším nástrojem. Třetí kapitola je výčet českých skladatelů 18. století, jejichž tvorba zahrnuje sólová hobojová díla, či hobojovou komorní hudbu. Skladatelé jsou abecedně řazeni. Čtvrtou kapitolu jsem věnovala rozboru Koncertu Es dur pro anglický roh a orchestr Josefa Fialy. Poslední, pátá, kapitola je seznam dostupných nahrávek nejen hobojových děl. Tento seznam je řazen podle data vydání nahrávek a vždy jsou vypsaná díla a jejich autoři, interpreti a vydávající společnost.

1. Význam a přínos českých skladatelů

V 18. století se u nás, stejně jako jinde v Evropě, prolínají dva styly: vrcholné baroko v první polovině tohoto století a raný klasicismus v polovině druhé. Vídeňský Haydnův a Mozartův klasicismus dovršoval předzvěsti klasické melodiky kompozic A. Scarlattioho, R. Keisera a dokonce i J. S. Bacha a G. F. Händela. Také italská opera buffa dala velký základ pro vykrystalizování nového stylu klasického a bez francouzské "tragédie lyrique" by nevznikla Gluckova klasická opera. V této době česká hudba nemá úplně ideální podmínky. Po třicetileté válce byla samostatná česká tvorba a kultura podlomena politickou situací po Bílé Hoře. „V Čechách vládla cizácká šlechta, která český národ v boji na Bílé hoře přemohla a potom zotročila v tuhém poddanství a robotě.“¹ Hudba byla zcela závislá na mecenášství panovníků a šlechticů. Z Čech, které byly přezdívané „konzervatoří Evropy“, odcházeli naši talentovaní hudebníci do ciziny, kde nacházeli větší pochopení a možnosti pro svoji tvorbu. Praha ztratila svou významnou pozici a pozornost se upínala hlavně k vídeňskému dvoru. Byla to nejen politická situace, která vedla české hudebníky do ciziny, ale také touha po hlubším vzdělání kompozičním i instrumentálním u slavných mistrů ve významných hudebních centrech. Osmnácté století mělo, tak jako každé jiné, svá pozitiva i negativa. Stinnou stránkou bylo nevolnictví a tvrdé omezování svobody. Naproti tomu přináší 18. století velký rozvoj umění. Možná právě hudba byla v tomto nesvobodném čase jedinou řečí, kterou mohli lidé svobodně promlouvat, a proto je tato doba pro hudbu tak přínosná a obohacující.

Čeští skladatelé, kteří emigrovali, měli v zahraničí zpravidla vždy velké uplatnění a úspěchy. Jejich význam je pro evropský hudební vývoj skutečně zásadní. V 18. století působilo v evropských zemích tolik českých emigrantů, virtuózů, kapelníků, skladatelů a učitelů hudby, že Češi byli v celé Evropě považováni za mimořádně hudebně nadaný národ. Skladatel, hudební spisovatel a historik Charles Burney (1726 - 1814) se při krátkém pobytu v Čechách snažil najít odpověď na otázku příčiny české hudebnosti a výsledek jeho pozorování byl tento: *"Procestoval jsem celé království české od jihu až k severu, a poněvadž jsem pečlivě sledoval, jak prostý člověk se učí hudebně, shledal jsem posléze, že nejenom v každém větším městě, ale také ve všech vesničkách, kde jen triviální je škola, učí se chlapci a děvčata hudbě."*² Tedy síla muzikantské tradice českého venkova je odpověď na otázku, kde se vzal tak velký hudební potenciál českých hudebníků.

¹ HANUŠ, Miroslav. *Český muzikant Jan Václav Stamic 1717-1757: Vzpomínková studie k výročí narození a úmrtí*. I. Pardubice: Východočeské muzeum v Pardubicích a Historický klub, 1997. ISBN 80-86046-19-2.

² viz pozn. č. 1

2. Podoba a technické možnosti hoboje v 18. století

Protože je 18. století obdobím pozvolného přechodu mezi barokem a klasicismem, prošel hoboj určitými změnami. Na začátku tohoto století se ještě stále hrálo na hoboj barokní a až okolo roku 1750 se začal postupně měnit.

Barokní hoboj byl dalším krokem zdokonalení nástroje, který vycházel ze šalmaje. O jeho vznik se zasloužil vynikající nástrojař Jean Hotteterů. Spolupracoval s virtuózem Michelem Philidorem, který se proslavil především zdokonalením strojku na nový hoboj. Zpočátku se zdálo, že to bude pouze přechodný nástroj. Používala se zároveň i šalmaj, ale ta později přestala vyhovovat technickým nárokům, které rostly, a barokní hoboj se dostal do popředí. Důvodem byl jednak jeho chromatický dvouoktávový rozsah, jednak strojek, který se vkládal do úst a dal se tak ovládat rty, čímž se dala lépe korigovat intonace, ale nejvíce zaujal jeho líbezný zvuk. Barokní hoboj se skládal ze tří dílů a byl o něco málo kratší než dnešní typ hoboje. Měl tři dírky na vrchním dílu, tři na spodním a na korpusu byly ještě ladící otvory. Umístění rukou nebylo striktně dané a interpret si tak mohl určit, jestli bude nahoře pravá nebo levá ruka. Na pohled byl velmi krásný, protože byl zdoben různými ornamenty. Dřevo, ze kterého byl nejčastěji vyráběn, bylo z javoru, zimostrázu a někdy také z hrušky. Ačkoliv byly některé dírky zdvojené, aby se daly hrát chromatické tóny, neměli to tehdejší hráči jednodušší, co se prstové techniky týče. Barokní hoboj neměl oktávovou klapku, která zajistí, že je na většinu tónů stejný hmat v obou oktávách, a tak si museli vymyslet na každý tón jiný hmat. Byl laděn in A, tedy o malou tercii níže než u dnešního typu hoboje. To sice vytvářelo dojem temnějšího zvuku, ale zároveň způsobilo obtíže při komponování orchestrálních a komorních skladeb. Hobojové party byly totiž transponovány o tercii výš a hoboj se tak dostával do tónin s mnoha posuvkami, což s jeho tehdejšími hmatovými možnostmi rozhodně nebylo snadné. Problém vyřešil Johann Sebastian Bach, který jako první zkusil netransponovat dechové nástroje k ostatním, ale opačně a tento systém se velmi rychle ujal. Oproti tomu nevznikal tak velký přetlak a celkově se na tehdejší hoboj hrálo „lehčeji“, co se fyzické náročnosti týče.

Okolo roku 1750 se hoboj opět podrobuje změnám. Na první pohled se zdá, že ne příliš výrazným, ale ve skutečnosti ovlivnily významně jeho technické možnosti a způsob hry. Levá ruka je již zcela standardně na horním díle nástroje a pravá na spodním, což do této doby bylo na rozhodnutí interpreta. Přibývá vrtání na nástroji, které umožňuje větší rozsah, a tím vzniká větší uplatnění, což zvyšuje samotný zájem o hoboj. Ubývá ozdobných ornamentů, pouze korpus, který má více variant

(hruškovitý/kónický), bývá někdy zdoben. Ladění je stále nižší než dnes. Protože však mají nástroje, které se dochovaly, různou délku horních dílů (což samozřejmě ovlivňuje celkové ladění), nemůžeme s přesností určit, jak byly laděny. Hra na hoboj musela být v 18. století velmi technicky náročná, poněvadž měl hoboj pouze tři pomocné klapky. Například cis1 se hrálo polovičním zavřením otvoru na tón c1 (stejně jako u zobcové flétny), což je velmi obtížné a nejisté při rychlých pasážích. Mnoho tónů ve druhé oktávě zaznívá pomocí přefukování, oktávová klapka přichází až o několik desítek let později.

Okolo roku 1800 se ladění postupně ustaluje, ačkoliv jde stále o jednoduchou stavbu nástroje, kde chybí pomocné klapky, více ladících otvorů a další inovace, které by usnadnily celkovou hru.

18. století bylo pro hoboj obdobím zlatého věku v oblasti nového repertoáru. Dostává se do popředí orchestrů a vzniká mnoho hobojoyé literatury, z níž čerpáme dodnes. Dokonalá mechanika současného hoboje nám umožňuje hrát tyto skladby lehčeji a výrazně lépe, neboť nám poskytuje všechny možnosti hmatové i intonační. O to více je však dnešní hoboj spolu s mechanickým vybavením a přechodem na tvrdší dřevo (grenadilla a eben) fyzicky náročnější.

3. Čeští skladatelé a jejich hobojobá díla

3.1 František Benda

Královský pruský koncertní mistr se narodil 25. listopadu 1709 ve vsi Staré Benátky do chudé rodiny. Otec byl tkalcem a vedle toho si přivydělával v krčmách hrou na klapačku, hoboje a šalmaj. Jeho syn František měl krásný hlas, a proto ho pražský varhaník Brix, strýc z matčiny strany, navrhl na diskantistu kostela sv. Mikuláše na Starém městě. Po vykonání zkoušky byl přijat a zůstal v Praze, ze které se po čase přesídlil do Drážďan. Zatoužil se však opět vrátit do Prahy, kde se začal více věnovat hře na housle. V r. 1724 získal doporučení do Vídně a působil u různých šlechticů. Protože však po něm žádali i „lokajské služby“, rozhodl se s J. Čartem, který byl nespokojen stejně jako on, utéct do polské Vratislavi. Brzy se dozvěděli, že je na ně ve Vídni vydán zatykač, a tak se vydali do Varšavy, kde se jim podařilo získat místo u starosty v devítičlenném ansámblu a v r. 1732 dostali angažmá u královské polské kapely. V roce 1733 přijal místo u královské kapely v Drážďanech a navštívil Benátky. Netrvalo dlouho a přesídlil se do Rheinsbergu do služeb Friedricha II. Velikého, který si Benda velmi vážil a u něhož již zůstal do konce svého života. Roku 1772 se stal koncertním mistrem, věnoval se kompozici a pedagogické činnosti. „*Bendovo hudební umění projevuje se trojím směrem: 1. vlastní hrou, 2. skladbami, 3. výchovou žáků.*“³ Zemřel v 7. března 1786 v německé Postupimi.

František Benda byl houslistou evropského věhlasu, organizátorem hudební emigrace do Německa a neméně významným skladatelem především pro svůj nástroj. Jeho skladby se vyznačují přirozenou hudebností a zpěvností. „*Nedostatek ten způsobil, že jsem nikdy nesnil o tom, skládat silné a fugované práce. Znal jsem svou omezenou vlohu a o to víc se vynasnažil houslové sonáty očistit a psát je zpěvně.*“⁴

K jeho rozsáhlé houslové tvorbě, několika symfoniím, triím a vokálním ódám, řadíme dvě sonáty pro hoboje: B dur a d moll. Sonáta pro hoboje d moll je ztracená, avšak Sonáta B dur je k dispozici na stránkách www.imsip.com. Tato sonáta je doprovázena pouze linkou bassa continua a je psaná ještě s barokním nádechem. František Benda je považován za předchůdce klasicismu, nebo za skladatele raného klasicismu. Jeho hra zase bývá označována za typicky barokní, avšak svými kompozicemi se blíží spíše klasicismu, proto je těžké ho jednoznačně zařadit.

³ GABRIEL, Josef. *František Benda: Monografie*. Z archivu Jaroslava Čeledy. Plzeň.

⁴ ČELEDY, Jaroslav. *Vlastní životopis František Benda: skladatel a virtuos houslí, král. prus. koncertní mistr*. II. Praha: Topičova Edice, 1939.

3.2 Jiří Družecký

Hobojista, tympanista a skladatel, Jiří Družecký neboli Georg Druschetzky, se narodil 7. dubna 1745 v Jemníkách u Slaného. Italský hobojista Antonio Besozzi ho vyučoval v Drážďanech na hoboj. Od roku 1762, tedy v pouhých sedmnácti letech, vstoupil J. Družecký do rakouské armády a sloužil u 50. regimentu nejprve v Chebu, Vídni, Ennsu a poté v Linci a Braunau. V letech 1768 – 1775 působil ve vojenské hudbě – nejprve jako tympanista a posléze jako kapelník. Byl nejen znamenitým tympanistou a hobojistou, ale také skladatelem a dirigentem. Není proto překvapením, když se po odchodu z armády r. 1777 usadil v Linci, kde se stal dirigentem, organizátorem hudebního života a vlastníkem hudebního vydavatelství. V roce 1783 přesídlil do Vídně, kde se stal členem Tonkünstler-Societät (Společnosti hudebních umělců), která sloužila k podpoře umělců, jejich sdružování a také k provozování jejich děl. O tři roky později se přesunul do Bratislavy do kapely knížete Antona II. Grassalkoviče. Na počest korunovačních oslav císaře Leopolda II. roku 1790 zkomponoval Harmonii pro 21 dechových nástrojů, kterou později uvedl i Antonio Salieri ve Vídni. Ve stejném roce byl proveden i jeden z jeho hobojových koncertů v saské Žitavě. Po smrti knížete Grassalkoviče v r. 1794 odjel do služeb hraběte Józsefa Batthányiho do Budapešti a v r. 1807 se stal dvorním skladatelem a kapelníkem dechové harmonie u arcivévody Josefa Antonína Jana Habsbursko-Lotrinského. V Budapešti již zůstal do konce svého života, zemřel 21. června 1819.

Družeckého dílo pro hoboj je velmi rozsáhlé. Napsal pět koncertů pro hoboj a orchestr: C dur, F dur, B dur, D dur, G dur. Z jeho 17 hobojových kvartetů jsou známy v těchto tóninách: G dur, B dur, F dur, D dur, Es dur, C dur, g moll. Největší raritou je však Koncert pro hoboj a osm tympánů, kdy spojil dva nástroje, které sám bravurně ovládal.

3.3 Josef Fiala

Český skladatel, hobojista, violoncellista a gambista Josef Fiala se narodil 3. března 1748 v Ločovicích. V mládí byl ve službách hraběnky Valpurgy Netolické ve svém rodišti, která ho vyslala do Prahy studovat hoboj k přednímu hobojistovi Janu Šťastnému. V Praze se naučil také hře na violoncello a violu da gamba u Františka Josefa Wenera. V roce 1774 se stal hobojistou na dvoře knížete Ernsta Kraft von Oettingen Wallersteina ve Švábsku. Hobojové úspěchy pokračovaly, když byl roku 1777 jmenován hobojistou kapely bavorského kurfiřta Maxmiliána Josefa III., kde se setkal s W. A. Mozartem. Fiala s Mozartem byli přáteli a vzájemně se podporovali

a inspirovali. Ke konci roku 1778 odešel do Salzburku, kde pobýval ve stejném domě jako W. A. Mozart. Hrál na hoboj v kapli arcibiskupa Hieronyma von Colloreda, na violoncello v divadelním orchestru a mohl se tak účastnit premiéry Mozartova Únosu ze Serailu. Kvůli zdravotním problémům byl bohužel postupně nucen zanechat hry na hoboj a zaměřit se spíše na violoncello a violu da gamba. Johann Friedrich Reichardt⁵ ho dokonce nazval nejlepším žijícím hráčem na violu da gamba. Ze Salzburku odcestoval do Vídně, kde působil u knížete Esterházyho, a v r. 1786 byl pozván do Petrohradu, aby pomohl sestavit orchestr knížete Orlova. Cestou z Ruska koncertoval v různých evropských městech (Praha, Berlín, Vratislav) a dokonce hrál před pruským králem Fridrichem Vilémem II. V r. 1792 se vrací do Donaueschingenu, kde se stal prvním violoncellistou v kapele knížete Josefa Maria Benedikta zu Fürstenberga. Zde 31. července 1816 zemřel.

Protože byl Josef Fiala sám výborný hobojsista, není divu, že u něj nalezneme více hobojevých děl, která jsou častěji zahrnována do repertoáru dnešních interpretů. Začnu Koncertem Es dur pro anglický roh a orchestr, kterému vděčím za napsání této práce, dále Koncert pro hoboj a orchestr B dur a D dur a Koncert pro dva hoboje a orchestr C dur. Také zkomponoval tři Hobojové kvintety (B dur, F dur, G dur) a dva Hobojové kvartety č. 1 Es dur a č. 2 F dur, který jsem zařadila do repertoáru svého bakalářského koncertu. Tento kvartet je typickým klasicistním dílkem, ve kterém nemá smysl hledat velkou závažnost, ale naopak se nechat unášet jeho průzračnou melodikou a jednoduchými harmonickými skoky. Po první větě s označením *Allegro spiritoso* přijde hravá druhá věta *Menuet*, kde si může interpret „dozdobit“ jednoduché téma. Plynulá třetí věta *Andante* přináší uklidnění a celý kvartet je zakončen čtvrtou větou - svižným *Allegrem*.

3.4 Vojtěch Matyáš Jírovec

Českobudějovický rodák bývá pro své zahraniční působení označován za rakouského skladatele českého původu, nejčastěji působil pod jménem Adalbert Gyrowetz. Narodil se 19. února 1763 Vojtěchovi a Anně Marii Jírovcovým. Hudebního vzdělání se mu dostalo již od otce, ředitele kůru českobudějovické katedrály, který ho podporoval ve zpěvu, ve hře na housle a později také na varhany. Po absolvování piaristického gymnázia, kde byl po celý čas premiantem, odešel studovat práva do Prahy a aktivně se zúčastňoval kulturního dění.

⁵ Johann Reichardt (1752 – 1814) byl německý skladatel, spisovatel a kritik.

Později onemocněl a musel studií zanechat. Zázemí mu poskytl hrabě František Fünfkirchen, který byl velký milovník hudby. Jeho služebnictvo zároveň tvořilo orchestr, pro který Jírovec komponoval. Hrabě měl zimní sídlo v Brně, kam s ním cestoval i Jírovec, který se svými díly proslavil. Na základě těchto úspěchů odcestoval do Vídně, kde navázal kontakty s J. Haydnem, W. A. Mozartem, C. Dittersdorfem, F. A. Hoffmeisterem a dalšími. Mozart se pochvalně vyjádřil k jeho šesti symfoniím, jednu nechal provést a po koncertě představil dvaadvacetiletého Jírovce obecnstvu. Roku 1786 přijal nabídku na místo tajemníka a učitele houslí ve službách knížete Ruspoliho, za nímž odjel do Itálie, kde postupně poznal Benátky, Florencii, Řím a Neapol. V Bologni byl jmenován čestným členem Filharmonické akademie. V r. 1787 vypověděl službu u knížete Ruspoliho a odjel do Neapole, kde studoval duchovní hudbu a kontrapunkt u Nicolý Saly. Po šťastných letech v Neapoli dostal výborná doporučení do Milána a Paříže, kam se také vydal. Jírovcovy kompozice vzbudily nadšené ohlasy, a tak uzavřel smlouvu s nakladatelstvím Imbault. Politika ho moc nezajímala, tehdejší revoluční ovzduší Francie mu nedělalo dobře, rozhodl se tedy odjet do Londýna, kde se opět rychle začlenil do společenského života vysokých kruhů a později díky těmto kontaktům pomohl příznivému přijetí Josepha Haydna. Po třech letech se kvůli zhoršujícímu zdravotnímu stavu vrátil přes Paříž, Drážďany, Prahu a České Budějovice do Vídně, kde se stal skladatelem a kapelníkem Dvorního divadla. Když v r. 1827 odešel do výslužby, sepsal svůj vlastní životopis, z něhož čerpáme většinu informací.

Vojtěch Jírovec je pro nás téměř zapomenutým jménem, přitom byl mimořádně plodným skladatelem. Složil téměř 60 symfonií, 60 smyčcových kvartetů, 30 oper, 40 baletů, 19 mší, 40 klavírních sonát a mnoho příležitostných skladeb. „*I ve svém díle je Jírovec typickým představitelem biedermeieru.*“⁶ V symfonické a komorní tvorbě byl jeho vzorem Joseph Haydn a v názorech na „novou hudbu“ byl velmi konzervativní. „*Nikdy neměl v úmyslu vyvolat svou skladbou u posluchačů nějaký nezvyklý dojem, napětí nebo něco nového, o čem by bylo třeba přemýšlet.*“⁷ Zemřel ve Vídni 19. března 1850.

Napsal Koncertantní symfonii pro hoboj a orchestr F dur, která má čtyři části: Allegro, Adagio, Minuetto, Rondo. Nejčastěji se hrává jen druhá část Adagio, která je oblíbeným repertoárem mladých hobojistů na základních uměleckých školách.

⁶ BARTOŠ, František. *Vlastní životopis Vojtěcha Jírovce*. Praha: Topičova edice Praha, 1940.

⁷ NĚMEČEK, Jan. *NÁSTIN ČESKÉ HUDBY XVIII. STOLETÍ*. Praha: SNKLHU, 1955.

3.5 Jan Evangelista Antonín Koželuh

Narodil se 14. prosince 1738 ve Velvarech jako syn krejčího. Hudební základy získal u učitele Františka Vohánky. O velkém hudebním nadání A. Koželuha se dozvěděl hrabě z Kolovrat, který mu umožnil studovat gymnázium v jezuitském klášteře v Březnici a v Praze. Počátkem 60. let působil krátce jako ředitel kůru v Rakovníku, později ve svých rodných Velvarech. V Praze pokračoval nejen ve studiu hudby u Josefa Segerta (Josef Segert vyšel ze školy Bohuslava Matěje Černoorského a vychoval známé skladatele, např. Jana Kuchaře a Josefa Myslivečka), ale také se stal členem sboru sv. Víta. Po studiu v Praze se J. A. Koželuh vydal zdokonalit své vzdělání do Vídně k Leopoldovi Gassmanovi, známému Christophu Wilibaldu Gluckovi a Johannu Adolfovi Hassovi. Po návratu do Prahy začal vyučovat zpěv, klavír, řídil hudbu na kůru kostela u křižovníků a od r. 1784 až do své smrti vykonával funkci kapelníka v chrámu sv. Víta. Zemřel 3. února 1814 v Praze.

Pro své kompoziční a pedagogické schopnosti byl velmi uznávanou osobností nejen u nás, ale i v zahraničí. Prošel krátkým polyfonním obdobím, spíše ze studijních důvodů, které vystřídala homofonie inspirovaná stylem neapolské opery. *„Vnitřním duchovním růstem vyžrávala i jeho díla. Harmonie je pestřejší, melodie rozvinutější a volnější. Zmenšený septakord stává se univerzálním prostředkem k vystižení bolesti, duševního napětí.“*⁸

Byl skladatelem mnoha oper, řady symfonií, oratorií, mší a nástrojových koncertů, kam řadíme i Hobojový koncert F dur, který se skutečně mimořádně vydařil. Dalo by se říct, že tímto dílem vplul do tehdy současného kultu mozartovského. Není divu, že se rozhodl nahrát tento koncert i velmi uznávaný německý hobojista Albrecht Mayer (CD Lost and Found), protože je to skutečně dílo zpěvné a virtuózní, které by si rozhodně zasloužilo větší pozornosti současných interpretů. Touto skladbou Koželuh završil světské kompozice a poté se věnoval jen tvorbě církevní.

3.6 František Vincenc Kramář

Tento český skladatel se narodil 27. listopadu 1759 v Kamenici do rodiny hospodského, později starosty Kamenice Jiřího Kramáře. Ve 14 letech odešel ke svému strýci Antonínovi, který byl regenschori v Tuřanech u Brna, studovat hudbu. O pár let později tam byl sám varhaníkem. Již v mladém věku 26 let odchází do Vídně, kde po dvou letech pobytu přijal místo v Uhrách v kapele hraběte Styruma

⁸ FIKRLE, Rudolf. *JAN EV. ANT. KOŽELUH: Život, dílo a osobnost svatovítského kapelníka*. Praha: Nakladatel Ludvík Nerad, 1946.

v Szimonthurnu. Po dvou letech povýšil na hudebního ředitele a poté se stal kapelníkem katedrály v Pécsi. Po r. 1793 byl jmenován kapelníkem a skladatelem ve službách hraběte Károlyiho a v r. 1795 se opět vrátil do Vídně, kde působil jako houslista, kapelník, skladatel a pedagog. Byl velmi oblíben a roku 1818 se tam stal ředitelem komorní hudby a dvorním skladatelem po Leopoldovi Koželuhovi. Tento post zastával až do konce svého života. Zemřel 8. ledna 1831.

Jeho dílo zahrnuje celkově 300 titulů. Byla pro něj typická melodičnost využívající i českých lidových prvků. Byl předchůdcem biedermayeru a znamenitým skladatelem zvláště pro dechové nástroje. Má několik koncertů pro klarinet, flétnu a v neposlední řadě i pro hoboj. Nejznámější je Koncert pro hoboj a orchestr F dur č. 2, op. 52. Trochu opomenutý zůstává jeho Koncert pro hoboj a orchestr F dur č. 1, op. 37, který v mnohém shledávám zajímavějším a prokomponovanějším, než jeho hobojový koncert č. 2. Kromě těchto dvou koncertů napsal dva hobojové kvartety: Hobojový kvartet C dur a Hobojový kvartet F dur, dále Sonátu pro dva hoboje a anglický roh F dur a Variace pro dva hoboje a anglický roh taktéž v F dur.

3.7 František Adam Míča

F. A. Míča se narodil v Jaroměřicích nad Rokytnou 11. ledna 1746. Otec, Karel Míča, dostal práci u vídeňského dvora a mladý Míča se tak ocitl ve Vídni již jako dítě. Svě vlasti se tak téměř odcizil. Tento Mozartův současník vystudoval práva ve Vídni a později působil v českorakouské kanceláři. Poté pracoval jako úředník a hejtman v různých městech (Štýrský Hradec, Bruck an der Mur, Krakow aj.) a svou kariéru završil pozicí dvorního rady ve Lvově a pak i v Bukovině.

Svůj volný čas věnoval kompozici. Jeho skladby byly hrány v domácí společnosti prezidenta von Keese, kam přicházel i Mozart. Ve Vídni byla provedena jeho opera buffa „Adrast a Isidore“ a v Praze byla uvedena zpěvohra „Bernardon, guvernánka“. Často dochází k záměně jmen s Františkem Václavem Míčou⁹, který je zhruba o půl století starší.

F. A. Míča napsal tria, kvartety, z nichž šest složil pro císaře Josefa II., kvintety, sonáty pro harfu, divertimenta, sextety pro smyčce a lesní rohy, houslové koncerty a 28 symfonií. Pro hoboj zkomponoval Kvartet C dur a Concertino pro hoboj a cembalo. Jeho hudba se vyznačuje optimismem a zpěvnou melodikou.

⁹ František Václav Míča (1694 – 1744) byl český skladatel a kapelník.

3.8 Josef Rejcha

Skladatel, dirigent, violoncellista se narodil 13. března 1752 v Chudenicích. Byl strýcem známého Antonína Rejchy.

Jako malý chlapec zpíval v kostele svatého Františka Serafinského u Karlova mostu v Praze, kde se také naučil hře na violoncello, klavír a varhany. Brzy získal místo prvního violoncellisty knížecí kapely Öttingen-Wallersteinů ve Švábsku, zde působil plných 11 let. Setkává se zde s řadou českých hudebníků a přivedl sem i svého synovce Antonína Rejchu – tehdy jako flétnistu. V letech 1776–1779 koncertoval s houslistou Antonínem Janičem po Německu, a když v r. 1778 navštívil Salzburg, přednesl společně s Nannerl Mozartovou Divertimento z klavírního tria B dur (KV 254) napsané jejím bratrem Wolfgangem Amadeem Mozartem. Díky tomu získal pozvání od otce Leopolda Mozarta na oslavu Wolfgangových 22. narozenin.

V r. 1785 byl jmenován koncertním mistrem a ředitelem kurfiřtské kapely, jež sídlila v Bonnu. Stal se tak jednou z vedoucích osobností, které se zasloužily o rozkvet tehdejšího hudebního bonnského života. O čtyři roky později řídil také orchestr bonnské dvorní Opery, kde pod jeho taktovkou hrál jak jeho synovec Antonín Rejcha, tak i mladý Ludwig van Beethoven, kterého Josef Rejcha v mnohém inspiroval. Ke konci svého života byl Josef Rejcha velmi nemocný, zemřel 5. března roku 1795 v Bonnu.

Možná nedosahuje věhlasu svého synovce Antonína Rejchy, ale byl velmi plodným skladatelem a patřil mezi představitele mannheimské školy, neboť přesně v tomto duchu jsou psány jeho symfonie, koncerty, sonáty aj. Dodnes jsou nejčastěji hrané jeho koncerty pro violoncello, violu, či dechové nástroje, mezi které řadíme Koncert pro hoboj a orchestr B dur.

3.9 František Xaver Richter

Český skladatel, v Německu přezdíváný „Bohemius“, se narodil 1. prosince 1709 v Holešově na Moravě. O Richterově mládí není mnoho doložených informací, hudbu i skladbu studoval patrně ve Vídni u Jana Fuxe. Bezpečně víme, že v r. 1737 působil ve Wüttenbersku v knížecích službách a poté se odebral do Fuldy na panství barona Görtze – Schlitze. O něco později byl doporučen svým krajanem Ignácem Kalouskem do Ettalu na místo ředitele hudby v etalském klášteře a posléze odešel do Kemptenu v Bavorsku. Po svém sedmiletém působení v Kemptenu se přesunul do Mannheimu na místo zpěváka a houslisty v orchestru. Také jako skladatel byl velmi

činný, ovšem jeho touhy po povýšení na lepší místo se za celých 22 let nenaplnily, a tak se ctižádostivému Richterovi podařilo získat místo dirigenta ve Štrasburku. S Mannheimem se těžce neloučil, nic ho tam nedrželo a ve Štrasburku se konečně dočkal plného uznání, na které celý život čekal. Zastával hned tři pozice: kapelníka dómu, ředitele dvorní hudby a dirigenta městské hudby. Občané Štrasburku nazývali Richtera „náš pan kapelník“ a nazýval ho tak i W. A. Mozart, který se s ním při návštěvě Štrasburku setkal a psal o něm i svému otci: „*Minulou neděli jsem slyšel v katedrále novou mši od pana Richtera, která je okouzující.*“¹⁰

F. X. Richter byl skutečně uznávanou osobností. Když 12. září 1789 ve věku 80 let zemřel, truchlil celý Štrasburk. Richter je nedoceněný skladatel, který po stylové stránce spadá ještě do pozdního baroka, ale zároveň se u něj setkáváme s projevy severoněmeckého a klasického vídeňského stylu.

Vedle 27 mší a 80 symfonií, které mají velký význam pro vývoj klasické symfonie, složil řadu instrumentálních koncertů pro cembalo, flétnu a konečně také Koncert pro hoboj F dur s větami Allegro moderato, překrásným Andante a Vivace.

3.10 František Antonín Rösler-Rosetti

Tento česko-německý skladatel se narodil 26. října 1745 v Mimoni. Byl také kontrabasistou a dirigentem. Již jako sedmiletý chlapec byl dán do kněžského semináře v Praze, kde získal teologické i hudební vzdělání. Byl sice vysvěcen na kněze, ale přednost dostala hudba. Krátce působil ve službách hraběte Alekseje Orlova a poté u knížete Česmenského. Od r. 1773 působil, tak jako mnoho jiných českých hudebníků, ve dvorní kapele ve Wallersteinu. Zde nejprve začínal jako kontrabasista a později jako kapelník. Na konci 70. let 18. století byl v Německu již poměrně známým skladatelem. Jeho skladby byly tištěné a prodávané nejen tam, ale i v Amsterdamu, Paříži a Praze. V letech 1781-1782 podnikl studijní cestu do Paříže, o pár let později navštívil Mnichov a Augsburg. V r. 1789 nastoupil na místo dvorního kapelníka vévody meklenbursko-zvěřínského, kde měl k dispozici nejen vynikající orchestr, ale i pěvecký sbor. V r. 1791 bylo v Praze provedeno jeho requiem na památku W. A. Mozarta. František Antonín Rösler-Rosetti zemřel v Ludwigslustu 30. června 1792.

Za svůj ne příliš dlouhý život napsal okolo 35 symfonií, 50 koncertů pro různé nástroje, mše, kantáty, oratoria a mnoho komorních skladeb. Byl představitelem vrcholného klasicismu a ve své době byl vedle Mozarta a Haydna nejhranějším

¹⁰ SCHWARZ, Roland. F. X. Richter: jeho život a působení. I. Kroměříž: Grafia, 1969.

skladatelem. Ačkoliv se hlásil k němectví, lze v jeho melodice objevit prvky českých lidových písní.

Pro hoboj zkomponoval šest koncertů, dva jsou v tónině C dur, poté v D dur, Es dur, F dur a G dur.

3.11 Jan Václav Stamic

Narodil se 19. června 1717 v Německém (dnešním Havlíčkově) Brodě do hudební rodiny, neboť jeho otec, Antonín Ignác Stamic, byl varhaníkem, skladatelem a uznávaným pedagogem. Jan Václav byl třetím synem z jedenácti dětí, od otce se mu spolu s bratry Antonínem Tadeášem a Václavem Janem dostalo výborných hudebních základů.

Na housle začínal u svého otce, další hudební i všeobecné znalosti získal na partikulární škole v místě svého bydliště a poté ve studiích pokračoval na jezuitském gymnáziu v Jihlavě, tehdy německém městě, a pro Jana Václava to jistě musela být velká změna, neboť vyrůstal v prostředí, kde i hudba k němu hovořila českou lidovou řečí. V 17 letech odjel do Prahy, kde dovršil své všeobecné i hudební vzdělání na dvouleté filozofii, ale především dělal neobyčejné pokroky ve svém oblíbeném nástroji – houslích. V Praze došlo k zásadnímu rozhodnutí rozšířit si obzory v zahraničí. V letech 1735–1740 není jisté, zda Jan Václav pobýval ještě v Čechách, nebo již odešel do Německa, nicméně v r. 1741 můžeme s jistotou říci, že v Mannheimu nastoupil jako houslista v kapele falckého kurfiřta. Během krátké doby se mu dostalo velké pozornosti a byl právem nazýván houslovým virtuózem. V r. 1743 byl jmenován dvorním houslistou a hudebním ředitelem. Pod jeho vedením se zvýšila úroveň mannheimské kapely a získala pozici jedné z nejlepších v Evropě. Dostal nabídku i ze Stuttgartu na místo dirigenta, ale zůstal v Mannheimu, kde byl spokojen. Přesto na Čechy nezapomněl a byl s nimi stále v kontaktu. Se svou manželkou Marií Antonií měli pět dětí, z nichž se Karl a Anton později také stali významnými houslisty a skladateli. V r. 1755 řídil koncerty v Paříži, kde uvedl svá díla. Ohlasy na ně byly velmi příznivé. Důvodem úspěchu bylo nové sestavení orchestru a především vynikající hráči v mannheimském orchestru (např. hobojsista a skladatel L. A. Lebrun, jehož hobojská tvorba je také velmi hodnotná). Bohužel se nemohl těšit ze svých úspěchů déle, neboť zemřel předčasně 27. března 1757 ve svých čtyřiceti letech.

Stamicova hudební řeč byla odlehčená, plná hybné a členité melodiky. Snažil se odstranit těžkopádnost, a to se mu také podařilo. Jeho hudba hýřila jasem, ozdobami a laškovnou náladou. V dlouhých, pomalých, často velmi smutných větách používal klesání melodie o tón níž, což se stalo až manýrou, která se později nazývala „mannheimské vzdechy“. Jan Václav Stamic ve svých symfoniích poprvé použil úplnou sonátovou formu. Zcela zásadní je Symfonie Es dur, která ovlivnila symfonickou tvorbu J. Haydna a W. A. Mozarta. Do orchestru přidal skupinu viol a především klarinety, které často nahrazovaly hoboje. Jeho reformátorství v sestavování orchestru přineslo nové možnosti v komponování orchestrálních skladeb. Kvartet pro hoboj F dur a Koncert C dur pro hoboj, smyčce a basso continuo nejsou bohužel nejhranějšími skladbami.

3.11 Karel Stamic

Karel Stamic, syn slavného Jana Václava Stamice, se narodil 7. května 1745 v Mannheimu. Muzikantské základy získal samozřejmě od svého otce. Po smrti otce studoval u F. X. Richtera, přítele J. V. Stamice, který z Karla vychoval výborného houslistu a skladatele. Již ve svých 17 letech se stal členem mannheimské kapely, ve které působil dalších osm let, poté odcestoval do Štrasburku a později do Paříže, kde ho proslavila především jeho virtuozní hra na violu d'amour. Na svých koncertních cestách po Evropě se stal v r. 1787 kapelníkem u knížete Hohenlohe-Schillingsfürsta a později působil jako dirigent v Kasselu. Od r. 1794 byl akademickým koncertním mistrem v Jeně, kde 9. listopadu 1801 zemřel.

Byť je to skladatel, který se nenarodil v Čechách, můžeme ho díky českým kořenům považovat tak trochu za svého. V korespondenci Wolfganga Amadea Mozarta a jeho otce Leopolda nalézáme zmínku o synech Jana Václava Stamice, tedy i o Karlovi. Bohužel se o něm Mozart vyjádřil spíše s despektem. Ačkoliv je o Karlovi Stamicovi známo, že řada jeho děl obsahuje stejné motivy, přesto byl slohově velmi vyzrálý a vnímaný jako zástupce mannheimské školy. Pracuje především se sonátovou formou a svá díla zpracovává s největší zpěvností.

Jeho tvorba je nesmírně obsáhlá. Věnoval se však nejvíce tvorbě symfonické a nástrojovým koncertům. Pro hoboj napsal koncerty B dur a F dur. Koncert B dur je známější a také hranější. Vedle hobojevých koncertů má tři hobojevé kvartety, které jsou oproti koncertům častěji zahrnovány do repertoáru významných hobojistů. Jsou to: Kvartet D dur č. 1, op. 8; Kvartet F dur č. 3, op. 8; Kvartet Es dur č. 4, op. 8.

3.12 Josef Triebensee

Třeboňský rodák se narodil 21. listopadu 1772. Jeho otec, schwarzenberský hobojista Georg Triebensee (rodák z Chýnova u Tábora), dal svému synovi hudební základy a dovedl k dokonalosti jeho hru na hoboj. V letech 1791 – 1794 hrál ve vídeňských divadlech, dokonce se zúčastnil premiéry Mozartovy Kouzelné flétny. V roce 1796 se oženil ve vídeňském augustiniánském kostele s dcerou J. N. Venta a svědky jejich sňatku byl známý Antonio Salieri a Leopold Koželuh. Tentýž rok vstoupil do služeb knížete A. J. Liechtensteina ve Vídni a stal se kapelníkem dechové harmonie. Vedle toho byl výborným komponistou a dirigentem, a tak není divu, že se po pětiletém dirigování divadelního orchestru v Brně (1811 - 1816) stal ředitelem opery Stavovského divadla, kde do té doby působil Carl Maria von Weber. Dirigoval například premiéru Škroupova Dráteníka, ve které tehdy zpíval sám František Škroup. Josef Triebensee zemřel 22. dubna 1846 v Praze. Triebensee komponoval opery i orchestrální díla, ovšem jeho nejdůležitějším dílem jsou skladby pro dechové komorní soubory, které se dodnes hrají nejen u nás, ale i ve světě. *„Jeho komorní skladby jsou přesvědčivé, jsou bravurně instrumentovány a svědčí o vysoké interpretační úrovni tehdejší vídeňské dechové školy.“*¹¹

Vedle partit pro dechová okteta, menuetů a suit, napsal tři tria pro dva hoboje a anglický roh, která vznikla v r. 1844, tedy na sklonku jeho života. Je to Trio F dur, C dur a B dur. V tomto obsazení zkomponoval ještě Variace na Haydnovo téma ze Symfonie č. 94 S úderem kotlů pro dva hoboje a anglický roh.

3.13 Jan Křtitel Vaňhal

Tento nadaný skladatel se narodil 12. května 1739 v Nechanicích na Královéhradecku. Jeho talent byl zřejmý od malička, a tak začal se zpěvem, hrou na housle, klavír a varhany již v osmi letech u nechanického učitele Antonína Erbana, kterého Vaňhal označuje za svého nejlepšího učitele. Během svých mladých let studoval a působil v okolí Královéhradeckého kraje (varhaník v Opočně, regenschori v Hněvčevsi). V Hněvčevši vzbudil zájem vrchnosti a byla to zřejmě hraběnka Schaffgotschová, které mu umožnila, aby s ní v letech 1760 – 1761 odcestoval do Vídně. Zde se krátce učil u člena královské kapely Schlegera, ale také u Dittersdorfa. Vaňhal byl v této době již vyspělý skladatel a s Dittersdorfem vrstevník, takže výuka neprobíhala v pravém slova smyslu. Vaňhal se stal ve Vídni úspěšným velmi rychle,

¹¹ *Cítoliby – významné hudební centrum v Čechách v 18. století* [online]. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.hmp-oktet.cz/soubory/citoliby.pdf>

již ve 26 letech působil jako pedagog ve šlechtických rodinách, byl jedním z největších symfoniků té doby a zaimprovizoval si s malým Mozartem, kterému jako jeden z prvních předpověděl velkou budoucnost. Po dostatečném nashromáždění peněz se mu podařilo vykoupit z poddanství a za podpory Barona Riesche podnikl studijní cestu do Itálie.

Navštívil různá města, v Benátkách se spřátelil s Ch. W. Gluckem, v Bologni byl představen císaři Josefu II. a v Římě pracoval pro Floriana Leopolda Gasmanna. Rozepisoval například partitury k operám, někdy pomáhal při psaní árií, což ho inspirovalo k napsání dvou vlastních oper.

Po více než ročním pobytu v Itálii se vrátil do Vídně, kde mu Baron Riesche nabídl místo kapelníka, které Vaňhal odmítl. V tomto období zřejmě trpěl psychickými problémy, což pravděpodobně ovlivnilo jeho život natolik, že se uchýlil ke skládání převážně duchovní hudby. Velkou část svých dosavadních skladeb zničil. *„Duch se pokrývá clonou, a Vaňhal, vrhnuv do ohně řadu svých světských prací, mezi nimi i obě opery, začíná psát věci rázu církevního. Jen ve chvílích, kdy jej bílý paprsek poznání vracel skutečnému světu, tvořil některé symfonie a skladby klavírní. V těchto smutných dobách ujal se ho cele hrabě Erdödy. Byl to jistě pobyt na jeho statcích v Uhrách a Chorvatsku, který podstatně přispěl Vaňhalovu uzdravení.“*¹² V roce 1780 se Vaňhal definitivně usadil ve Vídni a začal se věnovat zejména klavírní tvorbě. V 90. letech 18. století zažil svůj největší úspěch, kdy jeho klavírní dílo „Die Schlacht bei Würzburg“ (Bitva u Würzburgu) vydalo vydavatelství Eder a Sauer hned opakovaně. V posledních letech svého života se věnoval převážně pedagogické činnosti a kompozici skladeb pro své žáky. Zemřel 26. srpna 1813 ve Vídni.

Jan Křtitel Vaňhal napsal okolo 100 symfonií, 90 kvartetů, přes 50 koncertů pro různé nástroje a značná část jeho díla patří tvorbě duchovní. Ve svých dílech se inspiroval českými lidovými prvky a zároveň představoval vídeňský klasicismus, k jehož utváření sám přispěl.

Pro hoboj nenapsal koncert žádný, avšak zkomponoval šest kvartetů pro hoboj a smyčce s opusovým číslem sedm: č. 1 F dur, č. 2 B dur, č. 3 G dur, č. 4 Es dur, č. 5 A dur a č. 6. Cur. Hoboj u těchto kvartetů může vystřídat i příčná flétna. Kvartety jsou Vaňhalovou předností: *„Nejotevřeněji a nejpoctivěji projevil se v nekonečné řadě oněch jasných, roztomilých drobností, lehce nadechnutých pies, arií, melodicky vázaných kvartet a sonatin. V tom byl synem doby.“*¹³

¹² MALINA, Jaro. *Jan Vaňhal: ku stému výročí úmrtí zapomenutého nechanického muzikanta*. 1. Hradec Králové: Peřinové, 1914.

¹³ viz pozn. č. 12

3.14 Jan Nepomuk Vent

Narodil se v 27. června 1745 v Divicích. Byl hobojista a velmi zručný skladatel. Nejprve působil na citolibském panství v zámecké kapele, záhy odešel do schwarzenberského komorního dechového ansámblu působícího v Českém Krumlově, Třeboni a hlavně ve Vídni. Byl velmi uznávaným hráčem na hoboj a anglický roh. To dokazuje i doporučení Mozartovy vdovy Constance, A. Vranického a A. Stadlera nakladateli Andrému v Offenbachu, díky kterému se J. N. Vent stal ručitelem Mozartova díla pro dechové nástroje při jeho vydání. Zemřel 8. července 1801 ve Vídni.

Vent napsal pouze jednu symfonii, avšak v oblasti kompozic pro dechové nástroje byl velmi plodným skladatelem, složil také několik smyčcových kvartetů. Ventovo Trio B dur pro dva hoboje a anglický roh inspirovalo samotného L. van Beethovena a J. Haydn ho zařadil do programu koncertu, který řídil. Další vyzrálou kompozicí s originálním obsazením je Quarteto concertante pro hoboj, velký hoboj¹⁴, anglický roh a fagot. Zabýval se také adaptacemi dobových oblíbených kompozic (J. Haydna, W. A. Mozarta) pro komorní dechový soubor.

Ačkoliv Jan Nepomuk Vent nenapsal přímo koncert, sonátu, ani hobojový kvartet pro hoboj, věnuji mu pozornost především proto, že byl sám hobojista a skládal komorní díla pro hoboj a jeho příbuzné nástroje.

3.15 Jan Zach

Jan Zach se narodil 26. listopadu 1713 v Dehtárách. Nicméně vazby Zachovy rodiny směřují spíše k městu Čelákovice, které si zachovávají mnohaletou zachovskou tradici.

Jan Zach působil v Praze jako varhaník u Milosrdných bratří a u sv. Martina ve zdi, ucházel se i o místo regenschoriho v katedrále sv. Víta. V letech 1745 -1756 působil na arcibiskupském kurfiřtském dvoře v Mohuči jako skladatel a kapelník. Po zbývajících léta svého života cestoval. Pobýval v Koblenci, Dillingenu, Kolíně na Rýnem, Stamsu, Brixenu a také čtyřikrát v Itálii. Zemřel 24. května 1773 v Ellwangenu.

Byl autorem rozsáhlého a kompozičně nesmírně zajímavého díla, které odráží přechod barokního hudebního stylu v klasicistní, jehož význam a vliv zcela přesáhl hranice českých zemí. V jeho tvorbě jsou zahrnuty jak monumentální duchovní skladby (Stabat mater, Te deum, Salve regina a trojí Requiem), tak symfonie, skladby

¹⁴ Myšlen hoboj d'amour.

varhanní a nepřeborné množství děl instrumentálních. Kromě koncertů pro flétnu a cembalo zkomponoval Koncert pro hoboj a orchestr B dur. I v tomto koncertu si můžeme všimnout Zachovy typicky invenční, neotřelé melodiky. Řada jeho kompozic v sobě nese rysy sonátové formy, k jejíž krystalizaci přispěl.

4. Rozbor Koncertu Es dur pro anglický roh a orchestr Josefa Fialy

I. věta s tempovým označením *Allegro moderato* je v sonátové formě ve dvoučtvrtovém taktu.

Expozice je od 1. do 27. taktu. Od taktu 1 – 9 je předvedeno HT1 v tónině Es dur, přičemž v taktech 1 – 2 se objevuje základní motivický prvek *a*, ze kterého je téma utvořeno.

Violini I, II; takty 1-2

Po rozvedení motivu *a* v taktech 2 – 4 přichází druhý motiv *b* (takty 5 – 6), který se v dalších dvou taktech opakuje. V 10. - 17. taktu zazní vedlejší téma v dominantní tónině B dur a expoziční je zakončena tématem, které je odvozeno z druhého taktu motivu *a* v Es dur a kódou.

V provedení (takty 27 – 42, tónina Es dur) je uvedeno HT2 v sólovém nástroji s variacemi.

Corno ingl.; takty 27-34

V taktu 43 zaznívá vedlejší téma v B dur a v taktech 53 – 56 dochází k propojení hlavního tématu s vedlejším. V taktu 57 se navrácí HT1 v B dur a v taktu 61 je oktávovým motivem rozveden pátý takt expozice. Takt 68 opakuje variantu z t. 53 a v 72. taktu se znovu objevuje HT2 v Es dur. Šestitaktová spojka od taktu 84 naváže na zkrácenou reprízu, která naposled přednese HT2 se zdvihem do taktu 90. Po několika taktech, kde jsou obě hlavní témata v obměnách, přichází kadence, kterou si interpret sám vytvoří. Celá první věta končí codou, která je vystavěná z materiálu HT1.

Velmi krátká II. věta *Adagio cantabile* je tří-pětidílná písňová forma v c moll (paralelní mollová tónina na 6. stupni) ve čtyřčtvrtovém taktu. První dva takty uvede introdukce. Ve třetím taktu začne díl A a je motivicky spřízněn s HT1 a VT z I. věty Es dur. Díl B zaznívá v taktech 8 – 14 v tónině B dur. Od 15. taktu se ve dvou taktech znovu objeví díl A a od 17. taktu nastupuje závěr z materiálu introdukce.

Corno ingl.; takty 4-5; představení HT1

III. Věta *Allegro assai* je sonátové rondo. V taktech 1 – 15 je vysvavěný díl A na durovém kvintakordu, jak je již v klasicismu běžné, v tónině Es dur.

Corno ingl.; takty 67-73; díl A

Téma je odvozeno z motivů 1. věty. Od 16. do 22. taktu zazní modulační spojka, kterou ve 23. taktu vystřídá díl B v B dur, který je v této tónině až do taktu 42 a od taktu 43 – 66 pokračuje v tónině Es dur. V 67. taktu se konečně vrací díl A v tónině Es dur již s motivickým obohacením v sólovém nástroji a v taktech 82 – 118 opět díl B.

V následujících taktech 119 – 155 probíhá provedení materiálu z dílů A a B: t. 119 z dílu A, t. 135 z dílu B, t. 143 modulační spojka a t. 155 z dílu B.

V taktu 159 nastupuje repríza (díl A, od t. 175 díl B) a v codě (od t. 198) proběhne návrat HT1 z I. věty. V taktu 211 naposledy zazní nosné téma z dílu A, a tím je zakončen celý Koncert Es dur pro anglický roh a orchestr.

5. Seznam dostupných nahrávek hobojevých děl českých skladatelů 18. století

LP Böhmisches Oboenkonzerte

František Vincenc Kramář: *Koncert pro hoboje a orchestr F dur op. 52*

Josef Rejcha: *Koncert pro hoboje a orchestr F dur*

Emanuel Aloys Förster: *Koncert pro hoboje a orchestr e moll*

Lajos Lencsés – hoboje, Chur Kölnisches Kammerorchester Bonn, dir. Heribert Beissel, Aulos ADD r. 1979.

LP Josef Fiala/Karel Stamic/Jan Křtitel Vaňhal/Pavel Vranický

Josef Fiala: *Kvartet pro hoboje, housle, violu a violoncello F dur č. 2*

Karel Stamic: *Kvartet pro hoboje, housle, violu a violoncello Es dur, č. 4, op. 8*

Jan Křtitel Vaňhal: *Sonáta G dur pro flétnu, housle a continuo, op. 3*

Pavel Vranický: *Kvartet pro flétnu, housle, violu a violoncello F dur č. 3*

Pavel Verner – hoboje, Jaroslav Josífko – flétna, Musica da Camera Praga, SUPRAPHON r. 1979.

LP František Vincenc Krommer-Kramář: KVARTETY

František Vincenc Kramář: *Kvartet Es dur pro fagot, dvě violy a violoncello*

František Vincenc Kramář: *Kvartet C dur pro hoboje, housle, violu a violoncello č. 1*

František Vincenc Kramář: *Kvartet F dur pro hoboje, housle, violu a violoncello č. 2*

Jiří Mihule – hoboje, Jiří Seidl – fagot, Ivan Štraus – housle, Karel Řehák – viola, Vojtěch Jouza – viola, Jan Štros – violoncello, SUPRAPHON r. 1980.

LP Oboe Quartets: J. C. Bach, Mozart, Stamitz, Wanhal

Wolfgang Amadeus Mozart: *Hobojevý kvartet F dur KV 370*

Karel Stamitz: *Hobojevý kvartet Es dur č. 4, op. 8*

Johann Christian Bach: *Hobojevý kvartet B dur*

Jan Křtitel Vaňhal: *Hobojevý kvartet F dur č. 1, op. 7*

Ray Still – hoboje, Itzhak Perlman – housle, Pinchas Zukerman, Lynn Harell – violoncello, Angel Records r. 1981.

LP Oboenkonzerte von Mozart, Ferlendis, Rösler-Rosetti

Wolfgang Amadeus Mozart: *Koncert pro hoboje a orchestr C dur KV 314*

Giuseppe Ferlendis: *Koncert pro hoboje a orchestr F dur*

Franz Anton Rösler-Rosetti: *Koncert pro hoboje a orchestr F dur*

Burkhard Glaetzner – hoboje, Kammerorchester „Carl Philipp Emanuel Bach“ der Deutschen Staatsoper Berlin, dir. Hartmut Haenchen, ETERNA r. 1984.

LP MUSICA ANTIQUA CITOLIBENSIS

Jan Adam Gallina: *Symfonie ex A*

Karel Blažej Kopřiva: *Missa solemnis in Dis*

Karel Blažej Kopřiva: *Fuga supra cognomen DEBEFE (d moll) pro varhany*

Karel Blažej Kopřiva: *Aria in Dis pro bas, orchestr a varhany*

Jan Nepomuk Vent: *Quarteto concertante pro hoboje, velký hoboje, angl.roh a fagot*

Karel Blažej Kopřiva: *Motetto in Dis Dictamina mea*

Karel Blažej Kopřiva: *Qui tollis /part Gloria z Missy solemnis in B/*

Václav Jan Kopřiva: *Offertorium ex D*

Karel Blažej Kopřiva: *Aria in D*

Jiří Krejčí – hoboje, Pavel Verner – hoboje d'amour, Václav Vodička – anglický roh, František Herman – fagot, Symfonický orchestr hl. m. Prahy FOK, dir. Jiří Stárek, SUPRAPHON r. 1984.

LP Oboe concertos

Josef Fiala: *Koncert pro koncert a orchestr B dur*

František Vincenc Kramář: *Koncert pro hoboje a orchestr F dur č. 2, op. 52*

Jan Zach: *Koncert pro hoboje a orchestr B dur*

Jiří Krejčí – hoboje, Pražský komorní orchestr, dir. František Vajnar, SUPRAPHON r. 1986.

CD Jan Adamus/Oboe

Vojtěch Matyáš Jírovec: *Koncertantní symfonie pro hoboje a orchestr F dur*

Josef Rejcha: *Koncert pro hoboje a orchestr B dur*

Jiří Družecký: *Koncert pro hoboje a orchestr C dur*

Jan Adamus - hoboje, Komorní filharmonie Pardubice, dir. Petr Altrichter, Panton r. 1990.

CD Heinz Holliger plays Bellini, Molique, Moscheles, Rietz, Fiala, Hummel

Vincenzo Bellini: *Koncert pro hoboj a orchestr Es dur*

Ignaz Moscheles: *Koncertantní skladba pro sólovou flétnu a hoboj s doprovodem orchestru F dur*

Bernhard Molique: *Concertino pro hoboj a orchestr g moll*

Julius Rietz: *Koncertní kus pro hoboj a orchestr f moll, op. 33*

Josef Fiala: *Koncert pro anglický roh a orchestr Es dur*

Johann Nepomuk Hummel: *Adagio, téma a variace pro hoboj a orchestr, op. 102*

Heinz Holliger – hoboj, Radio-Symphonie-Orchester Frankfurt, dir. Eliahu Inbal, English Chamber Orchestra, dir. Raymond Leppard, Universal Music & VI r. 1990.

CD Antonio Rosetti: 3 Oboe concertos

Antonio Rosetti: *Koncert pro hoboj a orchestr C dur*

Antonio Rosetti: *Koncert pro hoboj a orchestr D dur*

Antonio Rosetti: *Koncert pro hoboj a orchestr F dur*

Lajos Lencsés – hoboj, Slovenský komorný orchester, dir. Bohdan Warchal, CPO Digital Recording r. 1991.

CD Jan Vaclav Antonin STAMIC, Karl STAMITZ

Jan Václav Antonín Stamic: *Koncert pro hoboj, smyčce a basso continuo C dur*

Karel Stamitz: *Kvartet Es dur pro hoboj, housle, violu a violoncello č. 4, op. 8*

Karel Stamitz: *Kvartet B dur pro fagot, housle, violu a violoncello č. 5, op. 19*

Karel Stamitz: *Kvartet F dur pro fagot, housle, violu a violoncello č. 6, op. 19*

Karel Stamitz: *Sinfonia Concertante D dur pro hoboj, fagot a orchestr*

Pavel Verner – hoboj, Michael Verner – fagot, Český komorní orchestr, Arta r. 1992.

CD Oboe quartets

Josef Fiala: *Hobojový kvartet Es dur, č. 1*

Josef Fiala: *Hobojový kvartet F dur, č. 2*

František Vincenc Kramář: *Hobojový kvartet C dur, č. 1*

František Vincenc Kramář: *Hobojový kvartet F dur, č. 2*

Lajos Lencsés – hoboj, Deutsches Streichtrio, Capriccio r. 1993.

CD Fiala, Krommer: Oboe quartets

František Vincenc Kramář: *Hobojový kvartet C dur č. 1*

František Vincenc Kramář: *Hobojový kvartet F dur č. 2*

Josef Fiala: *Hobojový kvartet Es dur, č. 1*

Josef Fiala: *Hobojový kvartet F dur, č. 2*

Simon Fuchs – hoboj, Novšak Trio, Tudor r. 1994.

CD Franz Xaver Richter: Wind Concertos

František Xaver Richter: *Koncert pro hoboj a orchestr F dur*

František Xaver Richter: *Koncert pro flétnu a orchestr e moll*

František Xaver Richter: *Koncert pro flétnu a orchestr D dur*

Lajos Lencsés – hoboj, Robert Dohn – flétna, Slovenský komorný orchester, dir. Bohdan Warchal r. 1994.

CD STRING WOOD QUARTET

Felice Giardini: *Hobojový kvartet D dur, op. 25*

Jan Křtitel Vaňhal: *Hobojový kvartet F dur č. 1, op. 7*

Karel Stamic: *Hobojový kvartet Es dur č. 4, op. 8*

Wolfgang Amadeus Mozart: *Hobojový kvartet F dur, KV 370*

Jacques Vandeville – hoboj, String Wood Quartet-Ensemble, PAVANE r. 1996.

CD Vaňhal/Symfonie

Jan Křtitel Vaňhal: *Symfonie A dur*

Jan Křtitel Vaňhal: *Symfonie g moll*

Jan Křtitel Vaňhal: *Symfonie D dur*

Adam Kolář – hoboj, Václav Kunt – flétna, Karel Synek – fagot, Pražský komorní orchestr, SUPRAPHON r. 1997.

CD Oboe Quartets

Wolfgang Amadeus Mozart: *Hobojový kvartet F dur KV 370*

Louis Massonneau: *Hobojový kvartet F dur*

Karel Stamic: *Hobojový kvartet D dur č. 1, op. 8*

František Vincenc Kramář: *Hobojový kvartet C dur č. 1*

Wolfgang Amadeus Mozart: *Adagio KV 580a*

Paul Goodwin – hoboj, Terzetto Ensemble, Harmonie Mundi France r. 1998.

CD OBOE CONCERTOS OF THE CLASSICAL ERA

František Vincenc Kramář: *Koncert pro hoboj a orchestr F dur č. 1, op. 37*

František Vincenc Kramář: *Koncert pro hoboj a orchestr F dur č. 2, op. 52*

Jan Nepomuk Hummel: *Introdukce, téma a variace pro hoboj a orchestr f moll op. 102*

Alex Klein – hoboj, Český národní symfonický orchestr, dir. Paul Freeman, Cedille Records r. 1999.

CD Georg Druschetzky

Jiří Družecký: *Koncert pro šest tympánů a orchestr*

Jiří Družecký: *Koncert pro hoboj, osm tympánů a orchestr*

Jiří Družecký: *Partita pro šest tympánů a orchestr C dur*

Jiří Družecký: *Gran sinfonia*

Jiří Družecký: *Maďarský pochod*

Lajos Lencsés – hoboj, Zoltán Rácz – tympány, Erdődy Chamber Orchestra, dir. György Vashegyi, Hungaraton r. 2005.

CD Carl Stamitz: Oboe Quartets, Op. 8, Nos. 1, 3, 4; Michael Haydn Divertimento in C major, P. 115

Michael Haydn: *Divertimento C dur, P. 115*

Karel Stamitz: *Hobojový kvartet D dur č. 1, op. 8*

Karel Stamitz: *Hobojový kvartet F dur č. 3, op. 8*

Karel Stamitz: *Hobojový kvartet Es dur č. 4, op. 8*

Alessandro Baccini – hoboj, anglický roh, Sandro Simoncini – housle, Demetrio Comuzzi – viola, Luca Simoncini – violoncello, Luca Stevanato – kontrabas, Naxos r. 2006.

CD Georg Druschetzky: Oboe quartets

Jiří Družecký: *Kvartet pro hoboj, housle, violu a violoncello F dur*

Jiří Družecký: *Kvartet pro hoboj, housle, violu a violoncello g moll*

Jiří Družecký: *Kvartet pro hoboj, housle, violu a violoncello Es dur*

Jiří Družecký: *Kvartet pro hoboj, housle, violu a violoncello C dur*

Lajos Lencsés – hoboj, Zsolt Szefcsik – housle, Agnes Csoma – viola, Bálint Maróth – violoncello, Hungaroton r. 2007.

CD Virtuoso Oboe Concertos

Johann Christian Fischer: *Koncert pro hoboje a orchestr C dur, č. 1*

Johann Christian Fischer: *Koncert pro hoboje a orchestr F dur, č. 7*

Karel Stamitz: *Koncert pro hoboje a orchestr B dur*

Johann Christian Fischer: *Koncert pro hoboje a orchestr Es dur, č. 2*

Michael Niesemann – hoboje, Kolner Akademie, dir. Michael Alexander Willens, ARS Produktion r. 2008.

CD František Hanták – Hobojové koncerty/Krommer-Kramář, Haydn, Mozart

František Vincenc Kramář – *Koncert pro hoboje a orchestr F dur č. 2, op. 52*

Joseph Haydn – *Koncert pro hoboje a orchestr C dur*

Wolfgang Amadeus Mozart – *Sinfonia concertante Es dur pro hoboje, klarinet, lesní roh, fagot a orchestr K 297b*

František Hanták – hoboje, Miloš Kopecký – klarinet, Miroslav Štefek – lesní roh, Karel Vacek – fagot, Komorní orchestr rozhlasu Brno, dir. Antonín Devátý, Symfonický orchestr hl. m. Prahy FOK, dir. Harry Newstone, Česká filharmonie, dir. Václav Smetáček, SUPRAPHON r. 2009.¹⁵

CD Antonio Rosetti: Oboe Concertos, Symphonies

Antonio Rosetti: *Koncert pro hoboje a orchestr C dur*

Antonio Rosetti: *Symfonie F dur*

Antonio Rosetti: *Koncert pro hoboje a orchestr C dur*

Antonio Rosetti: *Symfonie D dur*

Kurt W. Meier – hoboje, Zürcher Kammerorchester, dir. Johannes Moesus, CPO r. 2011.

CD Viennese Oboe Quartets

František Vincenc Kramář: *Hobojový kvartet F dur, č. 2*

František Adam Míča: *Hobojový kvartet C dur*

Wolfgang Amadeus Mozart: *Hobojový kvartet F dur, KV 370*

Jan Křtitel Vaňhal: *Hobojový kvartet C dur č. 6, op. 7*

Michael Niesemann – hoboje, Ensemble Rhapsody, ARS Produktion r. 2010.

¹⁵ CD je výběr nahrávek hoboisty Františka Hantáka. Kramářův a Haydnův koncert pochází z roku 1951 a Mozartova Sinfonia concertante z roku 1965.

CD Lost and Found

Franz Anton Hoffmeister: *Koncert pro hoboj a orchestr C dur*

Ludwig August Lebrun: *Koncert pro hoboj a orchestr g moll*

Josef Fiala: *Koncert pro hoboj a orchestr C dur*

Jan Evangelista Antonín Koželuh: *Hobojový koncert F dur*

Albrecht Mayer – hoboj, Kammerakademie Postdam, Deutsche Grammophon r. 2015.

CD Míča/Dvořák/Mozart

František Adam Míča: *Hobojový kvartet C dur*

Antonín Dvořák: *Smyčcový kvartet G dur č. 13, op. 106*

Wolfgang Amadeus Mozart: *Hobojový kvartet F dur, KV 370*

Lukáš Pavlíček – hoboj, Sedláčkovovo kvarteto, r. 2016.

Závěr

Cílem vypracování bakalářské práce bylo představení českých skladatelů 18. století a především jejich hobojoyé tvorby. Ne každý má přehled o českých skladatelích této doby a i pro mě bylo zpracovávání tohoto tématu velkým přínosem, neboť jsem objevila nejen mnoho zajímavých hobojoyých skladeb, ale nástinem příčiny časté emigrace českých hudebníků jsem také lépe pronikla do tehdejší doby a smýšlení.

Věřím, že by práce mohla být inspirací především pro hobojisty, kteří si chtějí rozšířit repertoár novými skladbami. Díky mnoha nahrávkám jsem měla možnost poznat a inspirovat se českými i zahraničními interprety.

Pro mě samotnou je napsání této práce novým impulzem zahrnovat díla českých skladatelů 18. století do svého repertoáru.

Použité informační zdroje

BARTOŠ, František. *Vlastní životopis Vojtěcha Jírovce*. Praha: Topičova edice, 1940.

BLAŽEK, Vlastimil. *Mozart, pobyt v Praze, čeští skladatelé jeho doby*. Praha: Melantrich, 1937.

ČELEDA, Antonín. *Vlastní životopis František Benda*. Praha: Topičova edice, 1939.

FIKRLÉ, Rudolf. *Jan Ev. Ant. Koželuh*. Praha: Ludvík Nera, 1946.

HANUŠ, Miroslav. *Český muzikant Jan Václav Stamic (1717 – 1757)*. Pardubice: Východočeské muzeum v Pardubicích a Historický klub – pobočka Pardubice za finančního přispění Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, 1997. ISBN 80-86046-19-2.

HELPERT, Vladimír. *Jiří Benda: Příspěvek k problému české hudební emigrace*. Brno: Filosofická fakulta s podporou Ministerstva školství a Národní osvěty v komisi knihkupectví, 1929.

KOPICOVÁ, Jana. *Hoboj - Historie a vývoj nástroje*. Praha, 2016. Diplomová práce (MgA.). Akademie múzických umění v Praze. Vedoucí práce Mgr. Jana Brožková.

KRÁLÍK, Jan. *Hudebníci v brandýském Polabí*. Brandýs n/L-Stará Boleslav a Oblastní muzeum Praha-východ ve spolupráci s nakladatelstvím PhDr. Milana Nováka, 2008. ISBN 80-903771-1-4.

MLČOCH, Radek. *Královský koncert č. 11 Françoise Couperina*. Brno, 2013. Bakalářská práce. JANÁČKOVA AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V BRNĚ. Vedoucí práce Odb. as. Jurij Likin.

NĚMEČEK, Jan. *Nástin české hudby XVIII. století*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1955.

NOVÁK, Rudolf. *Dejiny a literatúra hoboja*. Bratislava: Slovenská polygrafia, 1987.

PRAŽÁK, Přemysl. *Osobnosti české hudby*. Bratislava: Štátné hudobné vydavateľstvo, 1961.

SCHWARZ, Roland. *F. X. Richter*. Kroměříž: Grafia, 1969.

SRB-DEBRNOV, Jan. *Dějiny hudby v Čechách a na Moravě*. Praha: Museum Království českého, 1891.

ŠESTÁK, Zdeněk. *Musica antiqua Citolibensis*. Citoliby: Občanské sdružení Knihovna třetího tisíciletí, 2009.

ŠTILEC, J., NEDBAL, M., HRŠEL, M. *Slavná minulost české hudby*. Praha: PANTON, 1959.

Internetové zdroje:

www.amazon.com

www.casopisharmonie.cz

www.ceskyhudebnislovník.cz

www.dspace.muni.cz

www.imslp.com

www.rism.info

www.rozhlas.cz

www.prestoclassical.co.uk

www.wikipedia.org

Zkratky, vysvětlivky:

HT1 první hlavní téma

HT2 druhé hlavní téma

VT vedlejší téma